

Zwikolo zwo vha zwo vala lwa miḽwedzi minzhi nga ḽwambo wa nyiledzo ya u tshimbila dzibadani (*lockdown*) ya lushaka.

Nyiledzo ya u tshimbila dzibadani yo itelwa u fhungudza u phadlala ha *Covid-19*.

Zwikolo zwo dovha zwa vula vhege yo fhelaho. Vhaḽwe vhagudiswa vha kha ḽi vha hayani. Ngei Maxeke Primary School, ndi tshifhinga tsha ngudo ya Vhutsila kha zwa Vhutshilo.

Mudededzi Piti u khou ɽoɽa u ɽivha uri vhana vho sedzana hani na nyiledzo ya u tshimbila dzibadani.

U amba na vhana vha re kiɽasini a ri, “Ndi khou ɽoɽa u pfa nga ha tshenzhelo dza vhoiwe nga tshifhinga tsha nyiledzo ya u tshimbila dzibadani.”

Sello a thoma, “Khotsi anga vha tenda uri muɽwe na muɽwe u fanela u vha na maitele ane a a tevhedza ɽuvha na ɽuvha.”

“Nga zwenezwo, vho ri vusa nga matsheloni mañwe na mañwe u bva nga Musumbuluwo u swika nga Lavhutañu, nahone vho vha tshi ri itisa tshithu tshi vhuyedzaho u bva nga 8 nga matsheloni u swika nga 2 nga masiari,” hu amba Sello.

Munya u a vhudzisa, “Zwi amba mini, ‘u ita tshithu tshi vhuyedzaho?’”

“Ndi u ita tshithu tshi shumiseaho na tshi thusaho,” hu fhindula Sello.

“Ee Sello, zwo tou ralo,” hu amba Mudededzi Piti.

Neo khaladzi ya Sello u a engedza, “Khotsi ashu vho ita vhungoho ha uri nyiledzo ya u tshimbila dzibadani i fana na u ya tshikoloni!”

Neo uri, “Tshithu tshithihi tshe nda tshi takalela nga nyiledzo ya u tshimbila dzibadani ndi uri ro ita zwithu zwinzhi roṅhe sa muṅa.”

Munya uri, “Ndi humbula u nga ndo shumisa tshifhinga tshanga nga vhuṭali. Ndo guda nga maandḁ Dzimbalo ngauri ndi khou ṭoḁa u khwinisa maraga dzanga.

Ndo ṭalela dzimuvi na u tamba nnḁa uri ndi ḁimvumvuse. Ndo dovha nda vhala uri ndi dzule dzo farakanea.

Ndo ita nyonyoloso uri dzi dzule ndi na mutakalo wavhuḁi.”

Basani uri, “Malugana na nyiledzo ya u tshimbila dzibadani, ndi hambula uri ho vha na zwithu zwavhuḽi na zwi si zwavhuḽi.”

“Zwithu zwavhuḽi ndi uri ndo wana tshifhinga tsha u awela, na u ṽwa na muṽa wa hashu. Ndo shumisa tshifhinga u vhala dzibugu na u vusulusa mushumo wa tshikolo,” u a ṽalutshedza.

U bvela phanḡa, “Ndo vha ndi tshi vhilaedziswa nga vhashumi vha hayani uri naa vha ḡo wana miholo yavho.

Ndo vha ndi tshi ḡa mbilu nga muḡa wa hashu na vhathu vhane vha dzulela u pfuka mulayo.”

Mudededzi Piti u tenda nga ḡhoho. U a zwi ḡivha uri nga tshifhinga tsha nyiledzo ya u tshimbila dzibadani zwo vha zwo leluwa u ḡipfa wo hanganea na u ḡa mbilu.

Yash uri, “Hayani ri vhathu vha rathi. Naho ndi tshi funa muṭa wa hashu, u vha navho tshifinga tshoṭhe zwo vha zwi tshi mpengisa.

U tandulula yeneyi thaidzo, Mme anga vho renga mutambo wa *Monopoly*. Wo vha u mutambo u re kha gwati we nda vha ndi tshi u funesa musi ndi tshi kha ḡi vha ṅwana.”

Yash u a phetha, “Vhege dzo fhiraho ndo tambesa *Monopoly* lune nda vho hambula u wana mushumo wa u rengisa zwifhaṭo!”

Amanda u a sea nahone ari, “Zwo nthusaho uri ndi kondelele tshifhinganani tsha nyiledzo ya u tshimbila dzibadani ndi u bika na u baka. Ndo vha ndo ṭuvha tshikolo!”

Vhagudiswa vhanzhi vha tenda.

Mudededzi Piti uri, “Zwi a thusa u amba na muthu ane ra mu fulufhela nga ha ndila ine ra dipfa ngayo.

Namusi ndo pfa mihumbulo yavhuḡi ya ndila dzine ra nga sedzana na khaedu musi vhutshilo vhu tshi konḡa.

Ri ḡo bvela phanḡa u amba nga hazwo matshelo,” hu amba Mudededzi Piti musi ḡilogo i tshi lila.

—Mbudziso

1. Nwalani zwine haya maipfi a amba zwone: u sedzana na khaedu, u la mbilu, maitete.
2. Nwalani maipfi ane a vha mahanedzi.
3. Talutshedzani muswaswo wa Yash.
4. Ndi mihumbulo ifhio miraru ya ndila ya u sedzana na khaedu vhutshiloni?
5. Naa ni tendelana na Basani? Talutshedzani phindulo yaṅu.
6. Naa ni humbula uri *lockdown* yo fhungudza u phadalala ha *Covid-19*? Talusani phindulo yaṅu.
7. Mudededzi Vho-Piti vha ri, “Zwi a thusa u amba na muthu ane ra mu fulufhela nga ha ndila ine ra dipfa ngayo.” Ndi zwithu zwifhio zwine na nga amba ngazwo na muthu ane na mu fulufhela?
8. U ‘hanged’ zwi amba mini? Ndi ngani ni tshi humbula uri zwo vha zwo leluwa uri vathu vha dipfe vho hanganea nga tshifhinga tsha *Covid*?

Heyi nganea yo thewa kha mivhigo ya RX Radio. RX Radio ndi tshītītshi tsha radio ya kha inthanethe, ya vhana na yo itelwaho vhana.

RX Radio i hasha i ngei Red Cross War Memorial Children’s Hospital, Cape Town.

RX Radio i thusa vhana u amba zwiṭori nga ha mafhungo a ndeme ane a vha kwama.

[Dalelani RX Radio](#)